

Maria Norberg 1931–2018

Maria Norberg, Gammalsvenskby i Ukraina, har avlidit i en ålder av 86 år. Hon sörjes närmast av två söner och en dotter med familjer.

Maria föddes Hansas, ett efternamn som kommer från en Hans Jakobsson som överlevde vandrigen från Dagö till den ukrainska steppen 1781–1782. Hon var en av de sista kvinnorna med svenska som modersmål i svenskbyn vid Dnjepr. Idag är det endast tre kvinnor kvar, sedan ännu en avled samma dag som henne.

Maria arbetade under 32 år som mjölkerska på sovchosen Kolos i Vebivka. I början fick hon mjölka för hand tre gånger om dagen. Först 1978 kom mjölkmaskinerna. Men hon talade ofta om denna tid som den lyckigaste i livet. Alla hade arbete och därmed försörjning. För många av de äldre i byn framstod Brezjnevtiden närmast som en guldålder.

Hon kom att bli en lika välkänd som särpräglad profil för alla som besökte byn och öppnade under åren sitt hem för många rikssvenskar, som gärna valde att bo hos henne under sin vistelse. Det berodde inte minst på att hon hade en utpräglat social läggning som skapade en gemytlig samvaro, präglad av humor och glädje. Men hon kunde också som de flesta bybor oförblommerat uttrycka sitt missnöje över orättvisor och oförrätter.

Musikaliskt begåvad deltog Maria i den damkör som förmedlade den svenska kulturen vid både världsliga och kyrkliga högtider på en ort som blev allt mer ukrainsk. Det allra mest utmärkande var hennes utomordentliga känsla för rytm. Långt upp i åttioårsåldern var hon den första som genast började dansa, när tonerna från ett instrument nådde hennes öra. Om inte någon annan ville, uppträdde hon gärna solo.

En gång sökte Maria tillsammans med en av sina söner och dennes familj politisk asyl i Sverige. Det väckte en hel del uppmärksamhet och hon blev förstasidesstoff i vissa tidningar. Hon kom under flera månader att bo på en gård i Dalarna. Men ansökan avslogs naturligtvis och Maria fick återvända just lagom till kungabesöket 2008, som hon dock inte tilläts delta i. De svenska myndigheternas behandling av Ukrainasvenskarna lämnar mycket övrigt att önska.

Maria drabbades av flera sorger. Hon miste två av sina söner, som nått vuxen ålder. Hennes syn försämrades och för några år sedan tvingade en stroke henne till sängläge och kontakten med omvärlden reducerades väsentligt.

Hennes minne kommer att leva länge bland oss som fick förmånen att under flera decennier lära känna henne.

